

bruges et raat Materiale, hvad enten dette raa Materiale findes i Landet selv eller skal skaffes fra andre Steder. Naar det findes i Landet selv, maa det frembringes af Jorden: skal det skaffes andre Steder fra, maa det betales med hvad Jorden har frembragt som Overtid, saa at al Virksomhed i hele Staten i sidste Instants bæres af det, der frembringes af Jorden, og deraf følger det, at ikke alene Staten lider et Tab, men at enhver Mand i Landet lider et Tab, idet Alles Fortjeneste berøres paa, hvor stor en Omsætning af Værdier der i det Hele kan finde Sted. Der er altsaa et oeconomicke Tab, man kan sige for ethvert Menneſte indenfor Danmarks Grændser; hvor stort Tabet er, kan man naturligtviis ikke udregne, men det er indlysende, at det er meget stort, og at det er større, end det ved første Diekast maatte synes. Sætter man denne Betragning i Forbindelse med den Tid, da den hele Landbo-Lovgivning, hvorom her er Tale, blev givet, saa viser det sig, at denne Lovgivning dengang netop var oeconomicke rigtig. Samme Lovgivning var, da den blev givet, netop Marsagen til, at et større Udbytte fremkom af Jorden, altsaa dengang var den henſigtsmæssig, da fandt baade Godseieren og Fæstebonden sig vel tjente dermed, altsaa var ogsaa Staten bedst tjent dermed, og enhver Mand i Staten bedst tjent dermed; men efter den Udvikling, som Naturvidensſkaben og den oeconomicke Videnskab Tid efter anden har faaet, er dette Forhold blevet saaledes forandret, at hvad der dengang var Gevinst nu er blevet Tab, og jo væsentligere Fremſkridt der gjøres, des mere maa det blive indlysende, at denne Forſkjel virkelig finder Sted. Jo mere Forholdene udvikle sig, jo mere der frembringes af Jorden, i desto højere Grad vil Forſkjellen af hvad Jorden under den bestaaende Lovgivning frembringer, og hvad der ved en forandret Lovgivning kunde frembringes af Jorden, træde frem, og som Følge deraf bliver der en stedse stigende Nødvendighed for, at Lovgivningen forandres, idet den Forſkjel, jeg har paapeget, bestandig vil voxer, og ihvorvel man faaer det bedre, idet Udviklingen i det Hele gaaer fremad, saa vil man netop, jo mere Tilstanden forbedres, ogsaa

destomere føle, at der endnu kunde gjøres mere, naar ikke alle de Vaand vare, hvilke den hidtil bestaaende Lovgivning medfører. Naar man som jeg har anvendt 3 Maaneder paa at gennemgaae denne Materie, og man har Leilighed til at fremkomme med de Sagtagelser, man har gjort, vil det maaskee være urigtigt at tilbageholde dem; mine Sagtagelser kunne muligviis intet Værd have, og saa falde de af sig selv til Jorden, men det kan dog maaskee muligviis være Noget i dem, som i dueligere Hænder kunne benyttes paa en god Maade. Det er for denne Muligheds Skyld, at jeg har troet at burde fremsætte de efterfølgende Bemærkninger. Dette er min Grund til, at jeg her opholder Sagen; jeg troer ikke, at man kan sige, at den er ganske urigtig, — især da jeg troer ved den Leilighed at kunne vise, at Sagen ikke kan gjøre nogen Fremgang i sin nærværende Skikkelse. Dette er min bestemte Overbeviisning; det kan maaskee siges, at den er aldeles urigtig, men jeg maa da tillige bemærke, at jeg er aldeles ikke interesseret i, om den bliver befunden rigtig eller ikke. Jeg har ingen personlig Interesse i, at Sagen gjør et Fremſkridt.

Jeg skal nu tillade mig at berøre det Undringsforſlag, jeg har tilladt mig at stille til Lovens § 1. Ved første Diekast vil det maaskee synes, at mit Forſlag kun er en Redaktionsforandring, idet det hedder, at Ordene: „der er eller bliver underkastet Bestemmelserne i Rentekammerplacat af 7de Juni 1806“ o. s. v., forandres til: „der enten allerede er eller som Følge af denne Lov maatte blive underkastet Bestemmelserne i Rentekammerplacat af 7de Juni 1806.“ Ved at studere denne Sag er det imidlertid blevet mig klart, at der har været to Kræfter, som have maattet bringes til en mere tilſyneladende end virkelig Enighed, for at frembringe det her foreliggende Forſlag, to Partier, som vel have været enige om nogle Hovedpunkter, men ikke om disses Udførelse igennem de enkelte Bestemmelser, og ikke om det endelige Formaal. Deraf maatte da og Følgen blive, at flere Bestemmelser i Forſlaget, som det er, ere blevne deels ufuldſtændige, deels modſigende sig selv indbyrdes, deels aldeles